

IV. ІСТОРІЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ БІОГРАФІСТИКИ

М. Д. Холодовський

УКРАЇНЦІ В МАСОНСЬКОМУ РУСІ РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ XVIII ст.

Вітчизняна біографістика та мемваристика нараховують чимало праць про осіб XVIII ст., причетних до масонського руху. Часом автори життєписів, спогадів дотримуються полярно протилежних позицій: або приналежність до масонства замовчується, або ледве не кожний тогочасний культурний, науковий, політичний, церковний діяч оголошується вільним мвляром.

Наприклад, у деяких працях видатному українському церковному діячеві, філософу Ф. Прокоповичу відводиться роль одного з фундаторів таємного товариства «Нептун» — начебто першої російської ложі, заснованої в Санкт-Петербурзі 1717 р., тобто в один рік з утворенням Великої ложі Англії [1, С. 31]. Хоч насправді генеза масонського руху в Російській імперії припадає на більш пізній час — 1740–50-ті рр. Реальною підставою щодо виникнення цього міву можна вважати лише те, що ідеологія російського масонства поряд із західноєвропейськими джерелами (містичними вченнями Я. Беме, Л.-К. Сен-Мартена, Е. Сведенборга та ін.) живилась також українською релігійною, філософською та етичною думкою. Не випадково, у російських таємних масонських друкарнях видавались праці українських мислителів, зокрема й Ф. Прокоповича.

Дискусійним є питання про участь в масонському русі Г. Сковороди. Гіпотеза щодо посвячення Г. Сковороди до ордену за кордоном документально не підтверджена. Водночас потрібне спростування і полярно протилежна думка про негативне ставлення Г. Сковороди до вільномвлярства. За спогадами М. Ковалинського, його духовний наставник стверджував: «...якщо ж вони (тобто вільні мвляри — автор) мвляють у простоті серця, щоб бути корисними громадянами суспільства, то я їх поважаю: та заради цього їм не треба відокремлюватися» [2, С. 411]. Тобто Г. Сковорода виступав проти того, щоб діяльність масонства відбувалась таємно і наполягав на підпорядкуванні дій вільних мвлярів завданням суспільства. Нагадаємо: тієї ж думки щодо призначення масонства дотримувались і його реформатори Й.-В. Гете, Й.-Г. Гердер, Й.-Г. Фіхте та ін. М. Грушевський слішно вказує, що ма-

сони, як і Г. Сковорода, «розвивали думки про боротьбу в людині матерії і духу, покладали обов'язком людини поборювати в собі потяги матеріальні і підніматись до світу духовного через самопізнання й увагу до внутрішнього об'явлення, що повинне заступити місце пустої шкільної науки тощо» [3, С. 97]. До вільномулярства приєднались вчені «українського Сократа» — М. Ковалинський та В. Томара. Біографи російських масонів — О. Лабзін, І. Лопухін та ін. — також чомусь замовчують вплив української духовної традиції на масонських adeptів неукраїнського походження, тих, хто прагнув невхильно дотримуватися моральних заповідей християнства [4, С. 55–61; 5, С. 650–682; 6]. Нагадаємо, що, зокрема, О. Лабзін був обізнаний з вченням Г. Сковороди. Це засвідчує публікація на шпальтах редагованого ним журналу «Сионский вестник» трактату Г. Сковороди «Вступні двері до християнської добронравності» з короткою передмовою від редакції журналу (1806) [7, С. 156–179].

Заслугує на окремий розгляд літературна і масонська діяльність М. Хераскова. По батьківській лінії М. Херасков походив з валаського боярського роду (справжнє його прізвище — Хереско). Батько письменника за часи царювання Петра I переселився до Російської імперії і згодом обіймав посаду коменданта Переяслава. Мати — А. Д. Дрвцька-Соколинська, походила із старовинного роду волинських князів. М. Херасков народився в Переяславі, дитинство його пройшло на Слобожанщині. У поетичній творчості М. Хераскова виразно окреслені «сковородинські мотиви»: питання свободи і внутрішньої незалежності, прагнення жити подалі від міської свети, таврування користолюбства, жалоби почестей.

Думка Г. Сковороди, що «цілком людину бачить той, хто бачить і серце її» [2, С. 348], тобто внутрішній, духовний світ її, цілком відповідала поглядам прибічників сентименталізму, літературного напрямку, який слідом за англійцями О. Голдсмідом, Л. Стерном, французами П. Мариво і А. Прево започаткував в Росії М. Херасков. В свою чергу, інтерес до духовного буття людини зближував сентименталізм і масонство. М. Херасков у своїх творах, зокрема містичній поемі «Володимир», звернувся до легендарних постатей Княжої доби. Як ревний масон, він тлумачив вчинки своїх героїв крізь призму моральних настанов ордену.

Отже, не випадково М. Херасков поєднував літературну діяльність з масонською. Він був провідним діячем ордену в Росії, одним з керівників масонських лож «Аполлон» (намісний майстер, заступник майстра, 1776), «Озіріс» (оратор, 1776), «Гармонії» (ора-

ІСТОРІЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ БІОГРАФІСТИКИ

тор, 1780). 1782 р. М. Херасков став членом Капітулу Восьмої Провінції, ритором Провінційної ложі Росії і в цьому ж році ввійшов до ордену розенкрейцерів [4, С. 19; 8, С. 40]. Все це засвідчує, яку важливу роль відігравав М. Херасков у російському масонстві.

На жаль, українські дослідники обминають організаційну діяльність М. Хераскова, навколо якого протягом 50–70-х рр. XVIII ст. гуртувалися представники української громади в Санкт-Петербурзі і Москві.

М. Херасков обіймав посади ректора, а згодом куратора Московського університету. За участю студентів він видавав журнали «Полезное увеселение» (1760–62), «Свободные часы» (1763), «Вечер» (1775), організував літературні салони в Москві і Санкт-Петербурзі. Чимало молодих українських інтелектуалів, сподвижників М. Хераскова, під його впливом приєдналися до масонського руху.

Зокрема, під опікою М. Хераскова розгорталась літературна і видавнича діяльність В. Санковського, вихованця Києво-Могилянської академії і Московського університету. Дослідники вільного мундлярства, в т.ч. Т. Бакуніна, вказують на причетність В. Санковського до ордену [9, С. 424]. На думку Г. Вернадського, журнал «Доброе намерение», який видавав В. Санковський протягом 1775–76 рр., належав до тих періодичних видань (зрозуміло, поряд із журналами М. Хераскова), які були «джерелом, з якого черпали живу воду мудрості» російські вільні мундлари того часу [10, С. 134]. Активним співробітником херасківських журналів, а також «Доброго намерения» В. Санковського був письменник українського походження О. Вершинький [11, С. 151–152].

До найближчих сподвижників М. Хераскова належав І. Богданович, виходець з Полтавщини, автор відомої поеми «Душенька». Протягом декількох років він мешкав у квартирі М. Хераскова, навчаючись в Московському університеті. І. Богданович був посвячений до ордену в єлагінській ложі «Лев'яти Муз» (1772) [11, С. 106]. До цієї ложі входив і ще один соратник М. Хераскова, В. Пашкевич, український і російський музичний діяч: диригент, скрипаль, композитор, автор численних опер, в т.ч. «Мілена» за поемою М. Хераскова. В. Пашкевич належав до групи з 16 осіб («всамітнених», як вони себе називали), котрі заснували в Санкт-Петербурзі ложу «Уранію» (1772) [12, С. 94]. До цієї ж ложі входили українці — вихованці Пажеського корпусу — офіцер російської армії, майор Я. Дубянський і видатний економіст (він навчався також в Лейпцизькому університеті) А. Рубановський [12, С. 97]. Ймовірно, до ор-

лену був посвячений В. Золотницький, український філософ і правознавець, співробітник херасківського журналу «Полезное увеселение» [9, С. 618].

В означений період до масонського руху приєдналось чимало вихідців з України, які не були безпосередньо пов'язані з М. Херасковим. Серед них — професор Московського університету М. Гаврилов. Його працю «Про добродетельність в вигляді простоти душевної» відзначав Д. Чижевський як здобуток української філософії XVIII ст. [13, С. 80]. М. Гаврилов входив до складу ложі «Сфінкс» (орієнтовно 1776) і пізніше до ложі «Олександра троїстого Порятунку» (1817) [9, С. 103–104].

Основоположник вітчизняного наукового акушерства і педіатрії Н. Амболик-Максимович був членом ложі «Нептун» в Кронштадті (1779–1780), підпорядкованої Капітулу Фенікса в Стокгольмі [9, С. 320]. Він обіймав в ній посаду секретаря і був втаємничений до четвертого ступеня. Переслідування царським урядом adeptів масонства відбилась і на його життєвій долі. Цей визначний український лікар-енциклопедист «на превеликий жаль, — зазначає О. Пучківський, — не міг використати своїх здібностей і свого знання, бо уряд і навіть товариші по фаху — лікарі — весь час робили йому перешкоди і не давали можливості працювати як слід, і виконати свої наміри та завдання» [14, С. 29].

За наявними джерелами петербурзьку ложу «Уранію» відвідував поет Ф. Козельський [12, С. 97], який походив з Полтавщини. На думку деяких дослідників, він був навіть активним членом цієї ложі [15, С. 73–74]. До складу московської ложі «Озиріс» (1780–83) входив вчений-економіст, українець за походженням С. Десницький [16, арк. 18–19].

Вітчизняна інтелектуальна еліта приєдналась до російського масонського руху внаслідок міграційних процесів в Україні, котрі заохочувались царським урядом. Українці-масони власними прикладами християнського подвижництва, практичною етикою спонукали на активну духовну працю інших «братів» з російських масонських лож, передусім із товариства «московських мартиністів» під орудою визначного російського просвітителя, письменника М. Новикова. Між тим, в численних життєписах М. Новикова замовчуються його зв'язки з українськими культурними і науковими діячами [4, С. 29–35; 17: 10; 18].

В одному з листів до М. Карамзіна М. Новиков писав, що йому не вдалось здобути систематичної освіти [19, С. 219–220]. Але протягом усього життя він навчався самотужки, «Першим уні-

ІСТОРІЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ БІОГРАФІСТИКИ

верситетом» для майбутнього просвітителя став учбовий заклад, заснований К. Розумовським за зразком українських колегіумів при Ізмайловському полку (де М. Новиков відбував військову службу 1762 р.) Згодом М. Новиков спілкувався з українськими інтелектуалами в літературних салонах М. Хераскова. В археографічній і видавничій діяльності М. Новикову допомагали вихованці Києво-Могилянської академії, зокрема історики, архівісти М. Бантиш-Каменський і В. Рубан. М. Новиков, за спогадами М. Лонгінова, особливо завдячував за допомогу українському науковцю, статс-секретарю Катерини II Г. Козицькому в створенні багатотомного археографічного видання «Стародавня російська бібліофіка», в якому вперше було опубліковано щоденник українського церковного та культурно-освітнього діяча Л. Туптала [12, С. 38]. У «Спробі історичного словника про російських письменників» (1772) М. Новиков приділив значну увагу українцям, вмістивши біографічні довідки про Л. Барановича, А. Зертис-Каменського, П. Могилу, Ф. Прокоповича та ін.

За сприяння М. Хераскова та українського масона Я. Дубяньського М. Новиков був посвячений до масонського ордену. У невпинних пошуках істинного масонства М. Новиков та його однодумці відкидали одну вільномулярську систему за одною. Зрештою їх моральною опорою стала «філософія серця» Г. Сковороди. Прикметно, що серед найближчих соратників М. Новикова було чимало українців. Наприклад, судячи з наявних матеріалів, М. Новиков не розпочинав жодної справи, не порадившись з «братом Еліомасом» — таким було масонське ім'я українця С. Гамалії.

Син священика Семен Іванович Гамалія походив з Полтавщини, навчався спочатку в Києво-Могилянській академії, згодом — в Академічному університеті в Санкт-Петербурзі. Викладав латину в сухопутному кадетському корпусі в другій половині 1760-х рр.: працював в Сенаті (1770–74). З 1774 р. — управитель канцелярії графа З. Чернишова, намісника Полоцької і Могильовської губерній (1774–82), московського генерал-губернатора (з 1782). За сприяння З. Чернишова він зблизився з московськими масонами і, передусім, з М. Новиковим. С. Гамалія обіймав посаду наглядача «Теоретичного гравсу» в Москві: був майстром стільця московської ложі «Девкаліон» і вільномулярського осередка в Тулі (без назви), опікувався ложами «Геркулеса в Колищі» в Могильові і «Сонце на Сході» в Казані [20, С. 152–156; 21, С. 188–190; 9, С. 165–166]. «Він приніс, — писав Д. Чижевський, — до російських масонів знання Сен-Мартена, перекладав Я. Бьоме (мабуть, повний переклад або

переклад значної частини його творів в 22 писаних томах, що залишився невидрукованим), перекладав «Ночі» Юнга [22], [13, С. 81]. До цього слід додати, що С. Гамалія разом з М. Новиковим працював над масштабною за своїм обсягом «Герметичною бібліотекою», яка мала складатись з величезної кількості томів і містити тлумачення «ієрогліфів» масонської мудрості.

За ініціативи М. Новикова члени його товариства українського походження були посвячені до найвищих масонських ступенів і обіймали високі посади в ордені. Наприклад, український лікар, організатор медичної справи О. Звіряка був одним з керівників петербурзького відділення «московських мартиністів» і місцевої капітулярної ложі розенкрейцерів [23, С. 261–262; 24, С. 70, 211].

На думку М. Грвшевського, одним з визначних українських масонів XVIII ст. був З. Карнеєв. «Він походив з української слобідської старшини (Ахтирського полку). — пише М. Грвшевський. — ... де вчивсь — невідомо. Служив в військовій, а потім в адміністративній службі... В 1790-х рр. був мінським губернатором і лишив по собі гарну пам'ять своєю толеранцією в уніатській справі. В 1817–1822 рр. був начальником (квратором) Харківської шкільної округи і дуже займався релігійним вихованням студентів і гімназистів: організував для них недільні зібрання для читання Євангелія (перед Службою Божою), ширив Св. Письмо, а в 1812 р. привів до утворення студентського Біблійного товариства, в якому брали участь і українці» [3, С. 99–100].

До наведених М. Грвшевським відомостей слід додати, що З. Карнеєв чимало сприяв активізації масонського руху на Слобожанщині на початку XIX ст. І в цьому йому допоміг досвід, набутий в товаристві мартиністів. За свідченням М. Новикова, З. Карнеєв був майстром стільця ложі мартиністів в Орлі (до цієї ж ложі належав його брат І. Карнеєв) [20, С. 149, 151]. Захар Якович також обіймав посаду наглядача «теоретичних зібрань» розенкрейцерів в Орлі [9, С. 234].

Поміж українців, що входили до товариства мартиністів, слід також згадати лікаря і перекладача М. Багрянського (масонське ім'я — Брат Ліхас). Під час навчання в Московському університеті (1779–83) М. Багрянський вступив спочатку до ложі «Апіса» шведського Капітулу Фенікса. Після знайомства з М. Новиковим вийшов з цього угруповання і приєднався до мартиністів. Протягом 1783–86 рр. М. Багрянський призначався чиновником декількох московських лож, в т.ч. ложі «Латона» [25]. «Брат Ліхас» був відданим соратником М. Новико-

ІСТОРІЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ БІОГРАФІСТИКИ

ва. Протягом усього строку ув'язнення М. Новикова в Шліссельбурзькій фортеці (1792–96) М. Багрянський з власної ініціативи перебував з ним в одній камері, щоб доглянути хворого «брата Коловіона» (масонське ім'я М. Новикова). Перед тим, на слідстві М. Багрянський не дав жодного свідчення, котре б зашкодило М. Новикову [20, С. 130–133].

Українці-масони допомагали «брату Коловіону» в втіленні чисельних його проектів, включаючи найбільш масштабний — «Дружнє вчене товариство» (1781). Ця найбільша просвітницька і благодійна організація мартиністів мала свої учбові заклади: перекладацьку, педагогічну і філологічну семінарії, «Типографічну компанію» (1784–91). Під опікою головної організації мартиністів перебувало декілька просвітницьких товариств, зокрема, «Зібрання університетських питомців», першим президентом якого був М. Антоновський. До «Зібрання...» входили студенти Московського університету, які вчилися на кошти мартиністів. Протягом 1784–89 рр., на цей раз в Петербурзі, діяла під орудою М. Антоновського ще одна просвітницька організація мартиністів «Товариство друзів словесних наук» з власним друкованим органом «Беседующий гражданин» (1789).

За споминами М. Антоновського, до складу московської і петербурзької просвітницьких організацій мартиністів відбиралось чимало вихованців Києво-Могилянської академії. Вони допомагали М. Новикову в виданні масонських журналів «Утренний свет», «Вечерняя заря», «Покоящийся трудолюбец» та ін. Лише іноді вказувались автори статей, надрукованих в цих виданнях. Так, в журналі «Вечерняя заря» анонімно був опублікований філософський трактат студента Московського університету, українця Л. Давидовського «Міркування про істинне людське благо, виведене і доведене з самої людської натури» (1782) [26, С. 185–199]. За сприяння М. Новикова та інших мартиністів старшої генерації до ордену були посвячені українці: І. Андрієвський, один із засновників вітчизняної ветеринарії, літератор [9, С. 24–25]; А. Могилянський, перекладач [9, С. 342]; П. Сохаський, філософ [9, С. 505–506]; І. Сафонович, письменник [9, С. 472]; М. Петровський, військовий діяч, письменник [9, С. 401] та ін.

Тісні зв'язки з товариством мартиністів підтримували українські художники В. Боровиковський та Д. Левицький, котрі переїхали до Росії. Так, В. Боровиковський створив портрети мартиністів, в т.ч. розенкрейцера О. Лабзіна. Цей мистецький твір В. Боровиковського згадував в одному з листів М. Новиков [19, С. 70].

Підсумовуючи, слід констатувати, що спадщина українських вільних мюлярів вивчена недостатньо. Грунтового розгляду потребують питання щодо особливостей українського національного масонства, джерел його формування, співвідношення із загальним процесом розвитку вільного мюлярства. Викликає заперечення той факт, що українські інтелектуали, які входили до складу петербурзьких і московських лож, представлені в словниках колишньої АН СРСР і нинішньої РАН як суто російські культурні і наукові діячі. Йдеться, зокрема, про М. Антоновського, М. Багрянського, С. Гамалію, Л. Давидовського [11, С. 35–37, 45–47, 145, 194–195, 237] та ін. За слухним висловом П. Голубенка, «навіть так звані русифіковані українці зберігають свою внутрішню національну автономність, своє українське «я», яке виявляється навіть в тих творах «російських» письменників українського походження, які писані російською мовою» [27, С. 198].

Нагальною потребою є публікація документальної спадщини українців-масонів XVIII ст. з відповідним науковим коментарем і аналізом їх діяльності в контексті розвитку тогочасної української духовної культури. Першочерговим завданням є також створення біографічного словника українських масонів XVIII ст. Передбачається, що підготовка цього видання буде здійснена на базі Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

1. Веселаго Ф. Очерк истории морского кадетского корпуса с приложением списка воспитанников за 100 лет. — СПб.: Типография Морского кадетского корпуса, 1852. — 298, 144 с.

2. Сковорода Г. Твори: В 2 т. — К.: «Обереги», 1994. — Т. 2. — 480 с.

3. Грушевський М. Духовна Україна: Збірник творів. — К.: «Либіль», 1994. — 558 с.

4. Бакуніна Т. Знаменитые русские масоны. — М.: «Интербук», 1991. — 141 с.

5. Барсков Я. Иван Владимирович Лопухин // Русский биографический словарь / под ред. А. А. Половцева. — СПб., 1914. — Т. «Лабзина–Ляшенко». — С. 650–682.

6. Молзалеvский Б. Александр Федорович Лабзин // русский биографический словарь. — СПб., 1914. — Т. «Лабзина–Ляшенко». — С. 2–12.

ІСТОРИЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ БІОГРАФІСТИКИ

7. Сковорода Г. Начальная дверь к христианскому добродавию (и несколько строк издателей о его жизни) // Сионский вестник. — 1806. — Ч. 3. — С. 156–179.

8. Масонство в его прошлом и настоящем / Под. ред. С. П. Мельгунова и И. П. Сидорова: В 2 т. — М.: СП «ИКПА». 1991. — Т. 1. — 255 с.

9. Vakounine T. Le repertoire biographique des francs-macons russes (XVIII-e et XIX-t cicles). — Paris: Les Editions Petro-polis, 1967. — 640 p.

10. Вернадский Г. Николай Иванович Новиков. — Пг.: Издательство «Наука и школа», 1918. — 163 с.

11. Словарь русских писателей XVIII века. — Вып. 1 (А–И). — Ленинград: «Наука», Ленинградское отделение, 1988. — 357 с.

12. Лонгинов М. Новиков и московские мартинисты. — М.: Типография Грачева и комп. в Пречистенских ворот Д. Миляковой, 1867. — 384. 176 с.

13. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. — К.: Видавництво «Обій», 1992. — 230 с.

14. Пучківський О. Три фундатори російської медицини // Україна. — 1924. — Кн. 4. — С. 27–34.

15. Козельский Федор Яковлевич // Энциклопедический словарь: Биографии / Изд. Брокгауз и Ефрон. — М., 1997. — Т. 6. — С. 73–74.

16. Центр схоронності історико-документальних колекцій (Москва, Російська Федерація), Ф. 1412 (Матеріали Т. Бакуніної). — Оп. 1. — Спр. 475. — Арк. 18–19.

17. Боголюбов В. Н. И. Новиков и его время. — М.: Издательство М. и С. Сабашниковых, 1916. — 486 с.

18. Некрасов С. Апостол добра. Повествование о Н. И. Новикове. — М.: «Русский путь», 1994. — 191 с.

19. Письма Н. И. Новикова / Сост. А. И. Серков, М. В. Рейзин. — СПб.: Издательство имени Н. И. Новикова, 1994. — 384 с.

20. Новые документы по делу Новикова (сообщено Н. Поповым) // Сб. Русского исторического общества. — СПб., 1868. — Т. 2. — С. 96–158.

21. Пекарский П. Дополнения к истории масонства в России XVIII столетия. — СПб.: Типография Императорской Академии Наук, 1869. — 225 с.

22. Йдеться про Йоганна Генріха Юнга-Штіллінга (1740–1817).

23. Барсков Я. Л. Переписка московских масонов XVIII века. 1780–1792 гг. — Пг.: Издание Отделения русского языка и

словесности Императорской Академии наук. 1915. — 337 с.

24. Вернадский Г. Русское масонство в царствование Екатерины II. — СПб.: Издательство имени Н. И. Новикова. 1999. — 569 с.

25. Некрологическое описание доктора Багрянского // Всеобщий журнал врачебной науки. — 1813. — № 4. — С. 117–118.

26. Лавыдовский Л. Я. Рассуждение об истинном человеческом благе // Вечерняя заря. — 1782. — Ч. 1. — С. 185–199.

27. Голубенко П. Україна і Росія в світлі культурних взаємин. — К.: «Дніпро», 1993. — 447 с.

К. Т. Черкасова

О. ПАЛИЦИН І ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА СЛОБОЖАНЩИНИ КІНЦЯ ХVIII–ПОЧАТКУ ХІХ ст.

*«Где ширкиль и перо, и ты, любезна Лира,
Павали лучшее вкишатъ мне счастье мира...
Где я довольным быть навек моей сидьбой
И жить самим собой...»*

А. Палицин «Послание к Привете»

П. С. 1941.

Постать харківського просвітителя Олександра Олександровича Паліцина (1749–1816) znana в Україні в зв'язку з діяльністю організованого ним на початку ХІХ ст. просвітницького гуртка, відомого в історії як «Попівська академія». В історичній, мистецтвознавчій, краєзнавчій літературі другої половини ХІХ ст. неодноразово відзначалася велика роль його особистості в справі розвитку культури і просвітництва не лише на Слобідській Україні, де він провів більшу частину свого життя, але й далеко за її межами [2, С. 100–111].

О. О. Паліцин належав до старовинного дворянського роду, який переселився з Великої Росії до Слобідської України, що опосередковано підтверджується відсутністю прізвища О. О. Паліцина в списку осіб, занесених до старовинної родовідної книги Слобідсько-Української губернії 1767 р. Своєю батьківщиною він вважав Новгородшин. Предком Паліцина був відомий келар Троїцько-Сергієвої лаври Авраам Аверкій Іванович Паліцин [3, С. 380], який брав активну участь в визвольному русі проти польської навали в 1620 р. До 1770 р. О. Паліцин служив в Пе-